

Scenariu didactic

Aria curriculară: Limbă și comunicare

Disciplina: Limba și literatura română

Profesoară: Necoară Bianca-Elena

Clasa a VI-a A

Data: 25 noiembrie 2021

Unitatea 3, *Modele în viață*

Titlul lecției: Textul narativ în versuri „Boul și vițelul” de Grigore Alexandrescu

Tipul lecției: de lectură și însușire de noi cunoștințe

Metode/procedee: conversație euristică, învățare prin descoperire, problematizare, lectură anticipativă

Manual de limba și literatura română, Editura Didactică și Pedagogică, clasa a VI-a, p. 78-79

Scopul: Lecția vizează consolidarea cunoștințelor despre textul literar narativ, despre autor și despre personaj și însușirea unor noi cunoștințe. Elevii vor înțelege că într-o fabulă că în spatele unei măști a unui animal stă un anumit tip uman. Elevii vor putea distinge textul narativ în proză de textul narativ în versuri. Mai mult decât atât, elevii își vor dezvolta capacitatea de analiză, de observație, spiritul critic, creativitatea, dar și strategii discursive.

COMPETENȚE GENERALE

2. Receptarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice

- **2.1.** Corelarea informațiilor explicite și implicite din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale
- **2.3.** Prezentarea unor răspunsuri personale, creative și critice pe marginea unor texte diverse
- **2.4.** Manifestarea preocupării a înțelege diverse tipuri de texte citite

CONȚINUTURI ASOCIATE:

- textul narativ literar în versuri;
- Fabula;
- Personajul;
- Autorul;
- Valori morale;
- Indici spațiali și temporali.

Obiective operaționale:

a. cognitive:

O₁ – să deducă urmările unei acțiuni pe baza indiciilor din text;

O₂ – identificarea unor trăsături ale personajelor cu referire la text;

O₃ – formularea unei morale a fabulei.

b. afective:

O₄ – să participe activ la lecție;

O₅ – să-și dezvolte atenția concentrată și spiritul de observație;

c. psihomotorii

O₆ – să-și dezvolte deprinderile de muncă în perechi.

Condiții prealabile:

- Nivelul clasei;
- Elevii au formate priceperi, deprinderi și capacitatea de a analiza, de a privi un text în spirit critic;
- Elevii vor lucra pe grupe/ perechi (gândiți – lucrați pe grupe – comunicați).

Evaluarea: evaluare orală la finalul lecției, chestionar metacognitiv.

Resursele și managementul timpului:

- Capacități normale de învățare ale elevilor;
- Cunoștințele lor anterioare;
- Timpul de lectură și însușire de noi cunoștințe: 50 de minute.

Materiale auxiliare: caiete, manualul, tablă, cretă (colorată sau nu), fișe de lucru, videoproiector, laptop.

Manual: *Limba și literatura română. Clasa a VI a*

Autori: Mariana Norel, Petru Bucurenciu, Mihaela Dragu, Editura Didactica și Pedagogică, București, 2020

EVOCARE (prelectură)

Activități de prelectură (10 minute)

Profesorul împarte fișa de lucru în care să completeze expresiile, fiind o activitate frontală (vor fi proiectate și pe videoproiector):

Completați expresiile de mai jos cu numele animalului potrivit: albină, bou, catâr, furnică, iepure, leu, lup, oaie, păun, șoarece, taur, urs, vulpe.

- a. Curajos ca un .....
- b. Foame de.....
- c. Fricos ca un .....
- d. Harnic ca o .....
- e. Încăpățânat ca un .....
- f. A lua ..... de coarne
- g. Lup îmbrăcat în piele de .....
- h. Mândru ca un .....
- i. Puternic ca un .....
- j. Nesimțit ca un .....
- k. Strângător ca o .....
- l. A trăi ca ..... cu pisica
- m. Șiret ca o .....

Profesorul anunță scopul lecției și notează pe tablă titlul textului *Boul și vițelul* de Grigore Alexandrescu - text narativ în versuri și oferă câteva informații despre Grigore Alexandrescu. Profesorul proiectează pe videoproiector o imagine cu scriitorul. Profesorul îi întreabă pe elevii dacă cunosc alte opere scrise de Grigore Alexandrescu.

Realizarea sensului (30 de minute)

Activități de lectură (10 de minute)

Se face lectura anticipativă. Profesorul segmentează textul în trei secvențe relevante. După fiecare secvență citită, profesor le va cere elevilor să anticipeze ce se va întâmpla și să ofere indicii din text pentru predicțiile lor. Profesorul va scrie împarte tabla în trei: *Ce crezi că se va întâmpla? Pe ce te bazezi din text? Ce s-a întâmplat?* Profesor va nota de fiecare dată răspunsurile elevilor. După ce elevii oferă mai multe răspunsuri, vor citi secvența următoare și vor descoperi dacă predicția lor a fost confirmată sau nu de text. De asemenea, se clarifică

sensul cuvintelor necunoscute. După lectura anticipativă profesorul va proiecta pe videoproiector lectura integrală în varianta unui actor.

<https://www.youtube.com/watch?v=DopFHSwd9MM>

Profesorul îi întreabă pe elevi dacă textul pe care l-au auzit este narațiune și de ce. Are loc un moment de actualizare a definiției textului narativ literar . Profesorul încurajează răspunsurile în cor. Profesorul îi întreabă un indice temporal și unul spațial din text. Pornind de la răspunsurile elevilor, profesorul face paralelă cu basmul care vorbește de situații repetabile, nu oferă indici concreți. Astfel, profesorul oferă definiția fabulei cu ajutorul elevilor pe baza a ceea ce au observat și o notează pe tablă. Profesorul îi întreabă pe elevi dacă textul are o morală. Profesorul le spune elevilor pe baza a ceea ce răspund ei că textul nu are o morală în text și că trebuie să fie dedusă din întâmplările prezentate. Profesorul oferă o fișă de lucru în care evenimentele sunt amestecate, iar elevii trebuie să le așeze în ordine.

Activități de postlectură (20 minute)

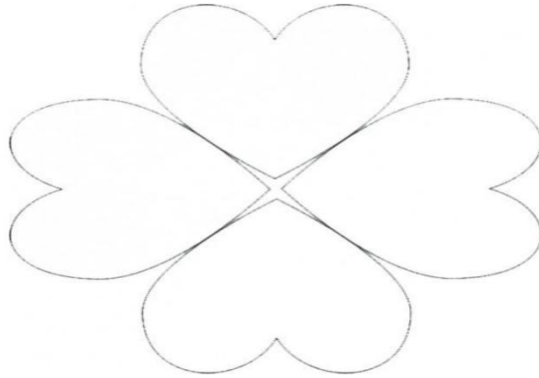
Așază în ordine logică și temporală următoarele idei principale ale textului *Boul și vițelul* de Grigore Alexandrescu. (5 minute)

- ❖ Sluga nu îl primește pe vițel.
- ❖ Boul îl reneagă pe vițel.
- ❖ Vițelul așteaptă să fie primit de bou.
- ❖ Boul a dobândit un post însemnat în cireadă.
- ❖ Sluga îi spune vițelului că trebuie să meargă cu sfială la unchiul său.
- ❖ Boul trece pe lângă vițel.
- ❖ Vițelul s-a dus la unchiul său să îi ceară fân.
- ❖ Vițelul se întoarce a doua zi la bou.

Are loc o activitate pe perechi (5 minute). Fiecare echipă trebuie să explice un comportament. Profesorul anunță fiecare pereche ce comportament trebuie să explice comportamentul boului/ comportamentul vițelului/ comportamentul slugii. Fiecare echipă stabilește cine o să prezinte.

Următoarea activitate este individuală (3 minute). Elevii trebuie să noteze pe fiecare petală completează cu:

- a) Sentimentele pe care le-ai avut când ai aflat că boul a primit o funcție importantă
- b) Sentimentele pe care le-ai avut când boierul nu l-a primit pe vițel
- c) Sentimentele pe care le-ai avut când vițelul s-a întors a doua zi la unchiul său
- d) Sentimentele pe care le-ai avut atunci când boierul nu l-a recunoscut pe vițel drept ruda sa.

Profesorul le oferă mai multe proverbe pentru a alege morala textului, fiind o activitate frontală. (5 minute)

- Bine faci, bine găsești.
- Caii trag, boii mănâncă.
- Cum e stăpânul, așa-i sluga.
- A fi domn e o-ntâmplare, a fi om e lucru mare.
- Lăcomia strică omenia.

Pornind de la moralele alese și propuse de elevi, profesorul îi întreabă ce fel de oameni se ascund cu aceste animale din fabule.

Profesorul proiectează pe videoproiector *Boul și vițelul* de Marin Sorescu. (2 minute)

Profesorul anunță tema: *Care este asemănarea celor texte? Care este tipul de comportament comun în cele două fabule care este criticat?*

REFLECTIA (activarea proceselor metacognitive- 10 minute)

Profesorul le oferă un chestionar metacognitiv. Elevii au 10 minute timp să îl completeze.

Chestionar metacognitiv

1. Când am citit textul
  - a. Am încercat să înțeleg sensul tuturor cuvintelor;
  - b. Am făcut legături între informațiile din text și cunoștințele mele;
  - c. Am încercat să înțeleg ideile principale ale textului;
  - d. Am identificat structura textului;
  - e. Mi-am imaginat cum arată personajele/locurile descrise;
  - f. Am făcut distincția între fapte și opinii;
  - g. Am dedus din context sensurile denotative ale cuvintelor;
  - h. Am făcut legătura între situații/sentimente din text și experiențele mele.
2. Pentru a înțelege textul, cel mai mult m-au ajutat, dintre strategiile menționate la punctul 1, următoarele.....
3. Cred că, pentru a înțelege mai bine textul, puteam folosi mai atent următoarele strategii dintre cele menționate la punctul 1.....
4. Când citesc, cel mai ușor îmi e să ..... (Alege dintre strategiile menționate la punctul 1.)
5. Când citesc, cel mai greu mi se pare să ..... (alege dintre strategiile menționate la punctul 1.)

Rezumarea activităților desfășurate

Profesorul începe cu momentul de evocare. Profesorul aduce elevilor ca ancoră cognitivă expresii cu animale. Elevii primesc o fișă de lucru să completeze cu numele animalului potrivit. De asemenea, profesorul le oferă imagini cu diverse animale. Prima activitate este una frontală, profesorul numind elevii să spună cu ce au notat, dar și sensul expresiei. Profesorul anunță scopul lecției (Tema lecției este un text narativ în care vom întâlni niște animale și vom încerca să vedem ce se ascunde în spatele lor) și notează pe tablă titlul textului *Boul și vițelul* de Grigore Alexandrescu - text narativ în versuri și oferă câteva informații despre Grigore Alexandrescu. Profesorul proiectează pe videoproiector o imagine cu scriitorul. Profesorul îi întreabă pe elevii dacă cunosc alte opere scrise de Grigore Alexandrescu. Se face lectura anticipativă. Profesorul segmentează textul în trei secvențe relevante. După fiecare secvență citită, profesor le va cere elevilor să anticipeze ce se va întâmpla și să ofere indicii din text pentru predicțiile lor. Profesorul va scrie împarte tabla în trei: *Ce crezi că se va întâmpla? Pe ce te bazezi din text? Ce s-a întâmplat?* Profesor va nota de fiecare dată răspunsurile elevilor. După ce elevii oferă mai multe răspunsuri, vor citi secvența următoare și vor descoperi dacă predicția lor a fost confirmată sau nu de text. De asemenea, se clarifică

sensul cuvintelor necunoscute. Prima întrebare a profesorului este: Cum va fi vițelul primit de către unchi? A doua este Cum va reacționa vițelul la faptul că boul nu-l primește? A treia întrebare este Ce se va întâmpla în final? După lectura anticipativă profesorul va proiecta pe videoproiector lectura integrală în varianta unui actor. Profesorul îi întreabă pe elevi dacă textul pe care l-au auzit este narațiune și de ce. Are loc un moment de actualizare a definiției textului narativ literar. Profesorul îi întreabă dacă au mai întâlnit o narațiune în versuri. Profesorul încurajează răspunsurile în cor. Profesorul îi întreabă un indice temporal și unul spațial din text. Profesorul notează pe tablă reperul temoral „în zilele noastre și reperul spațial „în oricare loc. Profesorul pune accent pe faptul că se poate întâmpla acum, oriunde, indiferent de țară, oraș, fiind o situație care se poate repera. Pornind de la răspunsurile elevilor, profesorul face paralelă fabulei cu basmul care vorbește de situații repetabile, nu oferă indici concreți. Astfel, profesorul oferă definiția fabulei cu ajutorul elevilor pe baza a ceea ce au observat și o notează pe tablă „Fabula este o narațiune scurtă, în versuri sau în proză, care oferă o lecție prin intermediul unei întâmplări puse pe seama unor animale, plante sau obiecte ce întruchipează trăsături omenești”. Spațiul și timpul narațiunii sunt vag precizate, pentru că întâmplarea are o semnificație generală, fiind valabilă în societatea umană de oriunde și oricând. Profesorul îi întreabă pe elevi dacă textul are o morală. Profesorul notează pe tablă structura fabulei schematic narațiunea propriu-zisă și morală. Profesorul oferă o fișă de lucru în care evenimentele sunt amestecate, iar elevii trebuie să le așeze în ordine. Are loc o activitate pe perechi care are scopul ca elevii să identifice măștile pentru anumite tipuri de oameni. Fiecare echipă trebuie să explice un comportament. Profesorul anunță fiecare pereche ce comportament trebuie să explice comportamentul boului/ comportamentul vițelului/ comportamentul slugii. Fiecare echipă stabilește cine o să prezinte. Următoarea activitate este individuală. Elevii trebuie să noteze pe fiecare petală completează cu sentimentele pe care le-au avut după anumite momente din fabulă. Următoarea activitatea constă în faptul că profesorul le oferă mai multe proverbe pentru a alege morala textului, fiind o activitate frontală. Scopul activității este ca elevii să înțeleagă că morala are, de regulă, forma unei învățături explicite. Astfel, profesorul poate verifica dacă elevii au înțeles textul. Pornind de la moralele alese și propuse de elevi, profesorul îi întreabă ce fel de oameni se ascund cu aceste animale din fabule. Pe baza răspunsurilor profesorul notează „ în fabulă, personajele - care pot fi animale, plante sau obiecte - sunt personificate, devenind măști pentru anumite tipuri de oameni, criticați pentru defectele lor orgoliul, zgârcenia, dorința de putere, prostia. Ultima activitate constă în proiectarea textului *Boul și vițelul* de Marin Sorescu. Profesorul anunță tema: *Care este asemănarea celor texte? Care este tipul de*

comportament comun în cele două fabule care este criticat? Profesorul le oferă un chestionar metacognitiv. Elevii au 10 minute timp să îl completeze.

Astfel, scopul lecției este atins, deoarece are loc consolidarea cunoștințelor despre textul literar narativ, despre autor și despre personaj. De asemenea, elevii își însușesc că într-o fabulă în spatele unei măști a unui animal stă un anumit tip uman. Elevii disting textul narativ în proză de textul narativ în versuri.

LECTURĂ

TEXT NARATIV LITERAR ÎN VERSURI

Pătrundem în lumea textului

Formați perechi!

- a. Gândiți-vă la cât mai multe opere literare citite sau ascultate, în care întâmplările au loc în lumea animalelor sau în care animale personificate iau parte la acțiune.
- b. Enumerați personajele din operele literare la care v-ați gândit și încercați să asociați fiecărui animal un tip uman/o trăsătură specifică oamenilor. Utilizați pentru rezolvarea sarcinii un tabel asemenea celui de mai jos, în care este rezolvată ca exemplu cerința pornind de la povestea „Ursul păcălit de vulpe”, de Ion Creangă. Veți realiza tabelele pe coli A4, pe care le veți expune în clasă.

Opera literară	Personajul	Tipul uman/trăsătura umană
„Ursul păcălit de vulpe”, de Ion Creangă	ursul	omul naiv, credul
	vulpea	omul viclean, șiret

BOUL ȘI VIȚELUL

de Grigore Alexandrescu

Un bou ca toți boii, puțin la simțire,
În zilele noastre de soartă-ajutat,
Și decât toți frații mai cu osebite,
Dobândi-n cireadă un post însemnat.

—Un bou în post mare? —Drept, cam ciudat
vine,

Dar asta se-ntâmplă în oricare loc:
Decât multă minte, știu că e mai bine
Să ai totdeauna un dram de noroc.

Așa d-a vieții veselă schimbare,
Cum și de mândrie boul stăpânit,
Se credea că este decât toți mai mare,
Că cu dânsul nimeni nu e potrivit.

Vițelul atuncea plin de bucurie,
Auzind că unchiul s-a făcut boier,
Că are clăi sumă și livezi o mie:
„Mă duc – zise-ndată, nițel fân să-i cer.”

Făr-a pierde vreme, vițelul pornește,
Ajunge la unchiu, cearcă a intra;
Dar pe loc o slugă vine și-l oprește:
„Acum doarme – zice – nu-l pot supăra.”

—„Acum doarme? ce fell pentru-ntăia dată
După prânz să doarmă! Obiceiul lui
Era să nu șază ziua niciodată;
Ăst somn nu prea-mi place, și o să i-o spun.”

—„Ba să-ți cauți treaba, că mănânci
trânteală;
S-a schimbat boierul, nu e cum îl știi;
Trebuie-nainte-i să mergi cu sfială,
Priimit în casă dacă vrei să fii.”

La o mojiție atâta de mare
Vițelul răspunde că va aștepta;
Dar unchiu se scoală, pleacă la plimbare,
Pe lângă el trece, făr-a se uita.

Cu mahnire toate băiatul le vede,
Însă socotește că unchiu-a orbit;
Căci fără-ndoială nu putea crede
Ca buna sa rudă să-l fi ocolit.

A doua zi iarăși prea de dimineață,
Să găsească vreme, la dânsul veni:
O slugă, ce-afară îl vedea că-ngheață,
Ca să-i facă bine, de el pomeni.

„Boierule – zise – așteaptă afară
Ruda dumitale, al doamnei vaci fiu.”
— „Cine? a mea rudă? mergi de-l dă pe
scară.
N-am astfel de rude, și nici voi să-l știu.”

Discutăm despre text

Observăm

1. Precizează care sunt formele actuale ale următoarelor cuvinte: *osebire, vieței, cearcă, nu poci, să nu șază, ăst*.
2. Scrie sinonime potrivite în context pentru următoarele cuvinte: *soartă, dobândi, însemnat, ciudat, slugă, sfială, socotește, rudă*.
3. Transcrie două perechi de antonime din textul dat.

Explorăm și învățăm

1. Identifică în textul citit, două cuvinte/grupuri de cuvinte care se referă la timpul întâmplărilor și două cuvinte/grupuri de cuvinte referitoare la spațiul întâmplărilor.
2. Realizează planul simplu de idei al textului dat, stabilind ideile principale din acesta.
3. Numește personajele care iau parte la acțiune și menționează relația dintre acestea.
4. Pornind de la planul simplu de idei realizat anterior, prezintă momentele subiectului din opera narativă studiată.

Interpretăm

1. Care este motivul pentru care vițelul decide să meargă la unchiul său? Ce părere ai despre decizia acestuia? Consideri că este una potrivită/bună? Răspunde la întrebări, scriind un text de 60–70 de cuvinte.
2. Menționează care este atitudinea naratorului cu privire la ascensiunea profesională a bouului, referindu-te la a doua strofă a textului.
3. Realizează un portret al bouului, enunțând cât mai multe trăsături ale acestuia. Pentru a-ți construi răspunsul, completează următoarea schemă. Scrie cât mai multe întrebări care încep cu cuvintele date, oferind răspunsuri la acestea.

Fișă de lucru 1

I. Completează expresiile de mai jos cu numele animalului potrivit: *albină, bou, catâr, furnică, iepure, leu, lup, oaie, păun, șoarece, taur, urs, vulpe.*

- a. Curajos ca un .....
- b. Foame de.....
- c. Fricos ca un .....
- d. Harnic ca o .....
- e. Încăpățânat ca un .....
- f. A lua ..... de coarne
- g. Lup îmbrăcat în piele de .....
- h. Mândru ca un .....
- i. Puternic ca un .....
- j. Nesimțit ca un .....
- k. Strângător ca o .....
- l. A trăi ca ..... cu pisica
- m. Șiret ca o .....

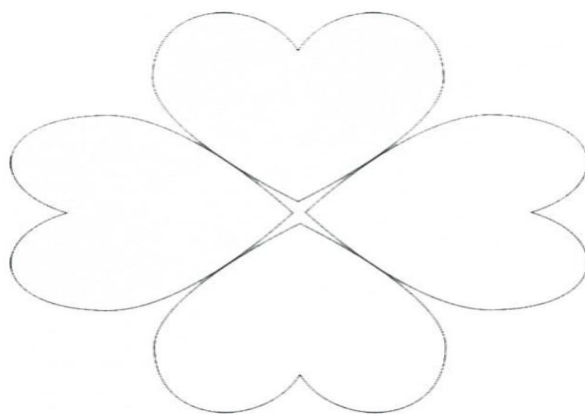
Fișă de lucru 2

1. Așază în ordine logică și temporală următoarele idei principale ale textului *Boul și vițelul* de Grigore Alexandrescu.

- ✧ Sluga nu îl primește pe vițel.
- ✧ Boul îl reneagă pe vițel.
- ✧ Vițelul așteaptă să fie primit de bou.
- ✧ Boul a dobândit un post însemnat în cireadă.
- ✧ Sluga îi spune vițelului că trebuie să meargă cu sfială la unchiul său.
- ✧ Boul trece pe lângă vițel.
- ✧ Vițelul s-a dus la unchiul său să îi ceară fân.
- ✧ Vițelul se întoarce a doua zi la bou.

2. Pe fiecare petală completează cu:

- a) Sentimentele pe care le-ai avut când ai aflat că boul a primit o funcție importantă;
- b) Sentimentele pe care le-ai avut când boierul nu l-a primit pe vițel;
- c) Sentimentele pe care le-ai avut când vițelul s-a întors a doua zi la unchiul său;
- d) Sentimentele pe care le-ai avut atunci când boierul nu l-a recunoscut pe vițel drept ruda sa.

3. Care este morala textului? Selectează dintre următoarele proverbe sau formulează altă morală:

Bine faci, bine găsești.

Caii trag, boii mănâncă.

Cum e stăpânul, așa-i sluga.

A fi domn e o-ntâmplare, a fi om e lucru mare.

Lăcomia strică omenia.